

Atšilus orui po žiemos atbunda erkės.

Tai - laikini žmogaus ir gyvūnų parazitai. Jos priklauso voragyvių grupei. Daugumai erkių reikalingas kitas gyvas padaras, šiuo atveju gyvūnas arba žmogus, kurio krauju erkė maitinasi. Erkės įsisiurbimo mes dažniausiai nejaučiame, kadangi jų seilės turi nuskausminamųjų savybių. Jeigu įsisiurbusios erkės nepastebime, ji gali gerti kraują iki 15 dienų. Erkių galime rasti praktiškai visuose miškuose ir parkuose. Jos gali užkrėsti sunkiomis ligomis, tokiomis kaip: erkinis encefalitas, Laimo liga. Lietuvoje sergamumas erkių platinamomis ligomis yra vienas didžiausių Europoje. Kasmet Lietuvoje šiomis ligomis suserga apie 3 tūkst. asmenų.

Kaip ištraukti erkę? Pats tinkamiausias būdas - suimti erkę pincetu kuo arčiau odos ir labai stipriai nespaudžiant staigiu ir tiesiu judesiu patraukti link savęs. Sukioti taip pat nereikia - erkę traukite tiesiu judesiu. Ištraukus erkę, odą reikia nuplauti vandeniu ir dezinfekuoti. Neretai būna atvejų, kai visos erkės nepavyksta pašalinti, ir kūne lieka jos galvutė, tačiau dėl to neverta jaudintis, nes organizmas pats pašalins erkę lauk. Įkandimo vietos nesikasykite, o jeigu ji ištintų, pradėtų pūliuoti, reikėtų kreiptis į gydytoją.

Erkinis encefalitas. Ši liga pažeidžia centrinę nervų sistemą. Ją sukelia erkinio encefalito virusas, priklausantis *Flaviviridae* virusų šeimai. Liga pasireiškia per 4-28 paras nuo užsikrėtimo. Pirmiausia pajuntami gripą primenantys požymiai: iki 38-38,5 laipsnio pakyla kūno temperatūra, jaučiamas bendras silpnumas, kaulų laužymas, nežymus galvos svaigimas, skausmas, gali kiek papykinti. Po 5-7 dienų simptomai apimsta ir savaite žmogus jaučiasi visai nebloginai. Apie 30 proc. užsikrėtusių asmenų išsivysto antra ligos fazė ir tada išryškėja centrinės nervų sistemos pažeidimo simptomai – stiprūs galvos skausmai, lydimi pykinimo, vėmimo, sąmonės, pusiausvyros sutrikimo, traukulių, paralyžiaus. Erkinis encefalitas gali baigtis mirtimi, rodiklis - iki 2 procentų.

Kaip apsaugoti nuo erkinio encefalito? Veiksmingiausia priemonė yra profilaktiniai skiepai nuo erkinio encefalito. Vakcinacija atliekama du kartus, su 1-3 mėnesių pertrauka tarp skiepų, imunitetas susiformuoja vieneriems metams. Po metų suleidus dar vieną skiepo dozę atsparumas ligai prasitęsia dar trejiems metams. Po to papildomai skiepytis patartina kas trejus - penkerius metus. Rekomenduojama pradėti skiepytis žiemą ar ankstyvą pavasarį, tačiau tai galima daryti bet kuriuo metu.

Laimo liga. Dar vadinamą boreliozę, platina *B. burgdorferi* bakterijomis užkrėstos erkės. Bakterijos tūno erkės žarnyne, bet erkei įsisiurbus į gyvūno ar žmogaus organizmą, iš lėto su seilėmis patenka į naujojo šeimininko organizmą. Jeigu erkė pastebima ir pašalinama iš karto, infekcijos rizika stipriai sumažėja. Jeigu ištraukus erkę jau pirmąją dieną oda parausta, atsiranda 2-3 centimetrų rausva dėmė, nereikia išsigąsti - tai gali būti tik reakcija į įkandimą. Pirmieji ligos simptomai gali pasireikšti praėjus nuo 3-30 parų po erkės įkandimo. Būdingas specifinis odos paraudimas – tai besiplečianti raudona ryški dėmė, apsupta švelnesnės rausvos spalvos žiedo, kuri atsiranda apie 60–80 proc. atvejų. Taip pat būdingi simptomai, panašūs į gripo simptomus. Negydoma boreliozė gali išplisti ir pasireikšti odos, dažnai veido nervo paralyžiumi, smegenų, smegenų dangalų, sąnarių, raiščių, inkstų, širdies, limfmazgių, sėklidžių, akių pažeidimo požymiais. Ši liga gydoma antibiotikais, tačiau persirgus ir pasveikus imunitetas jai nesusidaro - Laimo liga galima užsikrėsti ne vieną kartą.

Nuo Laimo ligos gali apsaugoti tik budrumas. Taip pat labai patikimas apsaugojimo nuo erkių įkandimo būdas yra tinkami drabužiai (erkės lengviau pastebimos ant šviesių drabužių), ir repelentai (erkes atbaidančios medžiagos). Tačiau reikėtų nepamiršti, kad visų repelentų poveikis yra trumpalaikis.

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistė Irma Rimšienė